

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

36. Qui obligentur restituere ratione usuræ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

*Qui obligentur restituere ratione vsuræ. Et quid cum
vsurario agendum.*

CAPVT XXXVI.

Multi sunt, qui ratione vsuræ obligantur restituere. Nam, non solum qui acceperunt bona vsuraria, de quibus in præcedenti cap. diximus, sed etiam alij, qui nihil acceperunt, de quibus Sylu. verb. vsura. 7.

In primis Iudices & Principes, qui reperentes vsuras ab vsurarijs damnant, & iniqua sententia ipsis vsurarijs bona adiudicant: hoc enim nullo modo fieri potest, estq; iniquum eos qui reperunt, non audire, & eis bona per vsuras ablata non facere restituere, cum in iudicio repetunt, & talia facientes obligantur restituere.

Similiter, Aduocati, & Procuratores, & qui scienter defendunt vsurarios, vt bona repetita consequantur.

Similiter, cum Notarij dissimulant vsuras, fingendo licitos contractus, vt, cum vsurarius dat centum, ipsi scribunt centum & viginti, vt post possit vsuras repetere, tales obligantur restituere vsuras, quamuis non obligentur restituere illud pretium, quod pro tali contractu receperunt. Quod si Notarij contractus facerent aperte vsurarios, peccarent, tamen non obligarentur ad restitutionem; nam illi contractus sunt inualidi, nec vim dant vsurario ad repetendū, sed tales in vsu non sunt, sed priores, quibus vsura celatur.

Rursus, obligantur restituere testes, qui, scientes, similes contractibus fictis fidem adhibuerunt, & omnes hi in solidum obligantur, si vsurarius non restituit.

Rursus, etiam obligantur, vsurarium factores, id est, qui potestatem habent ab ipsis vsurarijs exigendi vsuras, & dandi; alij verò, qui talem non habent potestatem, vt, qui scribunt receptas pecunias, qui seruant, qui portant, non obligantur.

Rursus, qui dant consilium efficax alicui, vt fiat vsurarius, & proxeneta, seu cursores, qui faciunt pacta inter vsurarios, & accipientem vsuram, omnes hi obligantur ad restitutionem: quamuis Sylu. distinctione vtatur: si enim solum concurrant, vt vsurarius det ad vsuram, non obligantur; si verò concurrat ad hoc, vt vsuras exigant, obligantur. Eadem distinctio est

Angel.

Angel. ver. restituit. i. §. & videtur bona. Soto autem hæc distinc-
tio non placet. lib. 6. q. 1. art. 4. nam idem videtur concurrere
ad dandum ad vsuram, & exigendum: nam si dat, planum est,
quod exigit. De proxeneris magis hoc videtur distinguendum.
Si enim nullum faciant pactum inter vsurarium & accipien-
tem, sed solum ostendant & inueniant vsurarium, aut eos, qui
accipiunt ad vsuram, non videntur obligari; tamen periculo-
sum est valde tale officium, & vix liberum est a restituendo. Et
hæc sunt sacis de hac re.

Nunc autem, qualiter confessarius se debeat gerere cum
penitente vsurario, agere oportet.

Duplex igitur est vsurarius, alter notorius, alter occul-
tus.

Ille dicitur notorius, qui in iudicio per testimonia sufficien-
tia conuictus est, vel qui in iudicio sponte confessus est vsu-
ram, vel de ea damnatus est, vel factum est notorium, puta,
quia publicè ad vsuras dat.

Quando verò quis dat ad vsuras, sed non se habet vt aliquis
prædictorum dicitur vsurarius non manifestus. Quid igitur
tam manifesto sit agendum, habetur ex cap. quāquam, de vsu-
ris, in sexto: nullus enim debet eum a peccatis absolueret, nec
sacramenta impendere, nec communionem, donec restituat
vsuras, vel, si non potest, det sufficientem cautionem per pig-
nora, vel per fideiussores: Quod si dominus vsurarium non ad-
est, exhibenda sunt his qui pro ipso acquirere possunt: v. g. pro-
curatori, vel si mortuus sit, hæredi vel similibus, vt supra, de
quo vide Sylu. verb. vsur §. si tamen hi non adsunt, Episcopo
vel eius Vicario, vel proprio Confessario. Quod si neutrum
eorum duorum potest præstare vsurarius, iuret se non posse,
cum primum possit, restitutum. Nisi aliquid horum pro-
curat ordine prædicto, Sacerdos non debet absolueret, aliàs
peccat mortaliter, quamuis vsurarius dicat se in testamento
soluere, vt vsuræ soluantur; immò testamentum est irri-
tum, nec talis debet sepeliri in loco sacro; & qui sepelit, ipso
iure est excommunicatus, vt ibidem in prædicto capite ha-
betur: nam confirmatur excommunicatio lara Clem. 1. de se-
peliendo. Excommunicatio autem reservatur Episcopo, qui non
debet absolueret, donec satisfaciat læsæ parti. Quod si vrget
necessitas, nec vsurario vacat illa facere, cum tamen propositum
solvendi habeat si posset, tunc confessarius debet ab illo petere
permissionem soluendi vsuras, & facultatè dicendi & reuelandi

Episcopo talem promissionem, vt postea Episcopus compellat eum, si vixerit, soluere, vel hæredes: ita dicit Sylu. verbo, restitutio. 2. §. 1. Quando verò mors non dat locum huiusmodi, sed solum signa contritionis exhibet, quæ ad absolvendum sufficiunt, tunc absolvatur, & in hoc casu non esset excommunicatus, qui sepeliret, vt habet Sylu. est. Notandum autem usurarium non esse excommunicatum, ob id non esse recedendum à diuinis officijs, vt Sylu. bene notat, & Soto lib. 6. q. 1. art. 1.

Quando verò non est manifestus, tunc non sic se gerere debet Confessarius, sed potest absolvere usurarium promittentem, & habentem propositum restituendi, dum tamen non comperiat in alijs confessionibus proposuisse & non seruasse: tunc enim expectanda esset restitutio, vt notat Sylu. verbo, restitut. 6. §. 1. Quòd si iste usurarius est in mortis articulo, quibus melius esset non absolvere, nisi restituat. cum possit idفعere, tamen non tenetur Confessarius id facere. & si est probabile, hæredes testamenti restitutos, potest absolueres, cum verò non potest usurarius talis, morte vigente aliquid facere, non est necessarium petere illam promissionem cum licentia manifestandi: nam peccatum huius est occultum, nec creditur Confessario illum fuisse usurarium, sicut credebatur, cum notorius & manifestus erat.

De accipiente ad vsuram.

CAPVT XXXVII.

Longè distant inducere aliquem ad dandum ad vsuram, & accipere ab aliquo ad vsuram: prius enim malum est, & peccatum, & numquam licet, nisi, vt dicunt Iano. cap. super eo, de vsur. & Nauarr. cap. 17. num. 263. cum quis est in extrema necessitate positus, in qua alias tenetur ei succurrere sub mortali peccato, & non succurrit: tunc enim, velut minus malum, petendum est ab eo, vt det ad vsuram: verò gratia, est aliquis inter infideles, & occiditur, nisi det centum aureos, quos ille non habet præsentem, sed alibi habet, tunc si adfit illic mercator, qui eos possit præstare, tenetur sub mortali saltem mutuari: si autem nolit, potest ille alius ad vsuram petere: licet enim suadere minus malum, vt non fiat manus: si enim mereator deliberatus est facere maius peccatù, quod est

non